

# OBSAH

Úvod .....	11
Seznam zkratk užitých právních předpisů .....	15
Seznam jiných zkratk .....	16
<b>Díl 1</b> <b>Obecné principy poznávání dítěte</b> .....	<b>19</b>
Kapitola 1    Význam pedagogického a psychologického poznávání žáka (diagnostiky) pro edukaci .....	19
1.1 Diagnostika učení a diagnostika pro učení .....	22
Kapitola 2    Základní principy pedagogické diagnostiky .....	24
2.1 Sumativní versus formativní diagnostické metody .....	29
2.2 Standardizované a nestandardizované (klinické) metody .....	31
2.3 Culture free, culture-fair testy .....	34
2.4 Testy s výběrem odpovědi (multiple-choice) .....	34
2.5 Vytváření kvalitních diagnostických nástrojů ve školních podmínkách .....	35
2.6 Psychologická diagnostika v práci učitele .....	36
Kapitola 3    Etické zásady používání diagnostických metod .....	37
3.1 Především neškodit .....	39
3.2 Ochrana metod a údajů .....	42
3.3 Souhlas klienta s použitím diagnostických nástrojů .....	42
3.4 Použití diagnostických nástrojů – jakých, kým .....	44
3.5 Další problémové okruhy .....	45
3.6 Podpůrné materiály .....	46
Kapitola 4    Metody psychologické diagnostiky používané psychology .....	47
4.1 Vývojové škály .....	48
4.2 Výkonové testy .....	48
4.3 Testy osobnosti .....	51
Kapitola 5    Výklad zpráv a nálezů z odborných pracovišť .....	55

<b>Díl 2</b>	<b>Základní diagnostické postupy</b> .....	64
Kapitola 1	Anamnéza .....	64
Kapitola 2	Rozhovor.....	67
	2.1 Anamnestický rozhovor .....	75
Kapitola 3	Pozorování .....	77
Kapitola 4	Analýza výsledků činností .....	83
Kapitola 5	Testové metody.....	86
	5.1 Testy speciálních schopností, znalostí a dovedností ...	87
	5.2 Projektivní metody .....	90
	5.3 Kresebné techniky .....	91
	5.4 Dotazníky .....	92
	5.5 Posuzovací škály .....	93
Kapitola 6	Učební potenciál a jeho diagnostika ve škole .....	95
	6.1 Dynamická diagnostika .....	96
	6.2 Dynamická diagnostika schopností při práci učitele ...	98
Kapitola 7	Směry formativní diagnostiky.....	101
	7.1 Diagnostika založená na autentických projevech žáků ..	105
	7.2 Diagnostika vycházející z vyučování.....	107
Kapitola 8	Průběžné sledování vývoje žáka (portfolio).....	109
	8.1 Diagnostický význam portfolia .....	110
<b>Díl 3</b>	<b>Diagnostika jednotlivých oblastí</b> .....	116
<b>Hlava I</b>	<b>Žák – výuková témata</b> .....	116
Kapitola 1	Jak se žáci učí .....	116
	1.1 Učební a kognitivní styly.....	118
	1.2 Přítomnost druhých.....	122
	1.3 Prostředí a vybavení třídy.....	123
	1.4 Preference denní doby.....	123
	1.5 Diagnostické nástroje .....	124
	1.6 Diagnostika porozumění učivu .....	125
	1.7 Učení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ...	127

Kapitola 2	Vstup do školy – školní zralost, odklad školní docházky, předčasný nástup do školy . . . . .	128
	2.1 Verbální vyjadřování . . . . .	129
	2.2 Grafomotorika . . . . .	130
	2.3 Myšlení, paměť, znalosti . . . . .	131
	2.4 Percepce . . . . .	131
	2.5 Sociální dovednosti . . . . .	132
	2.6 Pozornost . . . . .	133
	2.7 Testy školní zralosti . . . . .	133
	2.8 Zhodnocení školní zralosti . . . . .	134
Kapitola 3	Diagnostika specifických poruch učení . . . . .	135
Kapitola 4	Řečové dovednosti a jejich možnosti hodnocení v podmínkách vzdělávání . . . . .	141
	4.1 Primární funkce . . . . .	143
	4.2 Řečové dovednosti . . . . .	144
	4.3 Slovník . . . . .	145
	4.4 Gramatika a věty . . . . .	149
	4.4.1 Jazykový cit v řeči dítěte. . . . .	150
	4.4.2 Dysgramatismus . . . . .	150
	4.5 Artikulace . . . . .	152
	4.6 Plynulost, tempo, prozodie, hlas . . . . .	154
	4.7 Pragmatika . . . . .	155
Kapitola 5	Diagnostika v kariérovém poradenství . . . . .	159
	5.1 Dotazníkové metody . . . . .	162
<b>Hlava II</b>	<b>Žák – výchovná problematika . . . . .</b>	<b>166</b>
Kapitola 1	Osobnostní charakteristiky žáků užitečné pro zvládání nároků školy . . . . .	166
	1.1 Rozdíly v myšlení psychicky odolných a méně odolných jedinců. . . . .	167
	1.2 Rozdíly v motivaci. . . . .	170
	1.3 Rozdíly v emočním prožívání. . . . .	172
	1.4 Rozdíly v chování – jednání . . . . .	173
	1.5 Rozdíly ve fungování těla . . . . .	174
	1.6 Psychická odolnost jako osobnostní charakteristika. . . . .	174
Kapitola 2	Školní sebepojetí žáků a školní úspěšnost . . . . .	176
	2.1 Diagnostika školního sebepojetí . . . . .	179

Kapitola 3	Výchovné potíže a poruchy chování. . . . .	182
	3.1 Agresivní projevy. . . . .	183
	3.2 Zvýšená dráždivost, impulzivita . . . . .	185
	3.3 Psychosomatické projevy . . . . .	187
	3.4 Lhaní . . . . .	187
	3.5 Záškoláctví . . . . .	188
	3.6 Krádeže. . . . .	189
	3.7 Poruchy chování . . . . .	190
Kapitola 4	Varovné signály psychických onemocnění. . . . .	194
	4.1 Deprese . . . . .	194
	4.2 Sebeпоškozování . . . . .	196
	4.3 Závislosti. . . . .	200
	4.4 Poruchy příjmu potravy . . . . .	203
Kapitola 5	Syndrom CAN . . . . .	206
	5.1 Podezření na syndrom CAN. . . . .	209
	5.2 Diagnostika ve školním prostředí. . . . .	212
Kapitola 6	Funkční analýza chování – nástroj diagnostiky i intervence . . . . .	214
	6.1 Základní principy FACH. . . . .	215
	6.2 Postup . . . . .	216
<b>Hlava III</b>	<b>Třída . . . . .</b>	<b>222</b>
Kapitola 1	Klima třídy . . . . .	222
	1.1 Dotazníkové metody . . . . .	226
	1.2 Projektivní techniky. . . . .	228
Kapitola 2	Vztahy ve třídě . . . . .	230
	2.1 Pozorování a rozhovor . . . . .	230
	2.2 Dotazníkové metody . . . . .	232
	2.3 Projektivní metody. . . . .	236
Kapitola 3	Diagnostika šikany. . . . .	237
Kapitola 4	Odolnost (resilience) školní třídy . . . . .	243
	4.1 Dotazníkové metody . . . . .	247

<b>Hlava IV</b>	<b>Učitel</b> .....	251
Kapitola 1	Principy evaluace činností učitele .....	251
	1.1 Vybrané praktické souvislosti a východiska evaluace v práci učitele .....	252
	1.2 Zpětná vazba jako princip efektivní evaluace .....	255
	1.3 Metodologické souvislosti evaluace edukačních aktivit učitele .....	257
Kapitola 2	Vztah žáka a učitele a možnosti jeho poznávání .....	260
	2.1 Některé postupy a metody poznávání interakce mezi učiteli a žáky .....	263
	2.2 Pozorování edukačních interakcí a projevů vztahů ve školním prostředí .....	265
	2.3 Dotazování ke zjišťování školních interakcí .....	265
	2.4 Diagnostika edukačních charakteristik školní interakce učitelů a žáků .....	267
	2.5 Popis dotazníků Žák o učiteli a Učitel o sobě .....	268
	2.5.1 Zadání dotazníků .....	269
	2.5.2 Vyhodnocení dotazníků .....	269
	2.5.3 Závěrem k výsledkům .....	273
Kapitola 3	Využití moderní techniky pro poznávání dovedností učitele .....	284
	3.1 Metoda videotrénink interakcí .....	285
	3.2 Principy úspěšného kontaktu .....	288
	3.3 Význam videonahrávky a úloha videotrenéra .....	294
	3.4 Způsob práce metodou VTI .....	295
<b>Díl 4</b>	<b>Legislativa</b> .....	306
Kapitola 1	Právní aspekty pedagogické diagnostiky .....	306
	1.1 Základní pojmy .....	306
	1.2 Pedagogická diagnostika užívaná učitelem a její místo v právním řádu .....	307
	1.3 Praktická část .....	310